VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Vaalit käydään aikanaan

Uusia vaaleja vaaditaan sieltä täältä. Oppositiolle vaatiminen on suoranainen velvollisuus. Mutta lakisääteisiin vaaleihin on alle puoli vuotta. Sen ajan tämä hallitus ja eduskunta istuvat.

Eduskunnan päätehtävä lakien säätämisen ohella on tasavallan budjetin hyväksyminen. **Alexander Stubbin** (kok.) hallitus on antanut ennätyksellisen yksimielisen budjettiesityksen. Se pitää paimentaa kunnialla satamaan ennen joulua. Sen jälkeen eduskuntaa ei enää kannata hajottaa.

Se ainoakin budjettikiista, eläkeläisten maksuton kalastusoikeus oli teatteria. **Katja Taimela** (sd.) luki lähetekeskustelussa hallitusohjelmasta kohdan, jossa entinen tapa luvataan pitää voimassa. Molemmat osapuolet keräsivät median avustuksella pisteitä kiistalla. jonka lopputulos oli heille alun perin selvä.

Ei olla raastuvassa

Sote-uudistuksen kohtalo sen sijaan näyttää hämärtyvän. Kokoomus tappaa viime kuukaudet aikaa kuin vajaalukuinen jääkiekkojoukkue maalin johdossa.

Opposition täydellä tuella, neljän suuren puolueen puheenjohtajan yhteispäätöksellä rytkäytettiin historiallisen uudistuksen suuntaviivat salamana läpi. Nyt vastustajilla on ollut aikaa koota rivinsä, kun sopimusta sorvataan pykäliksi.

Jos untuvikko keskustajohtaja **Juha Sipilä** kuvitteli, että uudistukset toteutuvat ylätason sopimuksilla, kevääseen mennessä unelmat karisevat. Politiikka on eri asia kuin liike-elämä, jossa kirjoitettu sopimus pitää tai raastuvassa tavataan.

Perussuomalaisten **Timo Soini** lienee varautunut vuosikausien painiin. Vaalien jälkeen uusi hallitus voi vapaasti vaatia taas uutta periaatepäätöstä. Soini on jo saavuttanut päätavoitteensa eli osoittanut yhteistyökykyä.

Perustuslaki jyrää

Kuntauudistus kaatui **Johannes Koskisen** (sd.) johtaman perustuslakivaliokunnan lahjomattomuuteen. Näin uhkaa käydä myös sote-uudistukselle, sanoo valiokunnan entinen puheenjohtaja **Kimmo Sasi** (kok.).

Asiantuntijoiden mukaan uusilla sote-alueilla tulisi olla vaaleilla valitut valtuustot ja ehkä verotusoikeuskin, jotta perustuslain takaama kunnallinen itsehallinto toteutuisi. Juuri tälle pykälälle edellinen hallitus yritti kolme vuotta keksiä kiertoreittiä. Sitten kuntauudistusministeri **Henna Virkkunen** (kok.) turhautui ja lähti Brysseliin.

Vähemmän tilannetta mutkistavat esimerkiksi erillissopimuksia tekevät kunnat, vaikka peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.) lateleekin niille julmia uhkauksia. Kaikki keskustan kunnanisät eivät usko Sipilän sopimukseen, vaikka julkisuudessa eivät uskalla pullikoida.

Kuuletko, ymmärrätkö?

Valtion keskushallintoa uudistava Kehu-ryhmä antoi juuri väliraporttinsa. Siinä todetaan, että hallituksessa ministerit johtavat itsenäisesti toimialansa asioiden valmistelua. Pääministerin vastuulla on hallituksen toimintakyky.

Kimmo Kivelä (ps.) on Kehun jäsenenä kirjoittanut nimensä väliraportin alle mutta ei ilmeisesti ymmärtänyt paperin sisältöä. Eduskunnan kyselytunnilla hän esitti pokkana kysymyksen oikeusministeri **Anna-Maja Henrikssonin** (r.) valmisteleman asian yksityiskohdista. Kuitenkin Kivelä hyvin tiesi Henrikssonin olevan istunnosta poissa.

Kivelä toimi kuin jalkapalloilija, joka erotuomarin vihellyksen jälkeen jatkaa pelaamista ja tuulettaa lopuksi ”maalia”. Katsomossa on aina niitä, joiden mielestä pieni anarkia on hauskaa.

Ei ihme, että puhemies **Eero Heinäluoma** (sd.) joutui antamaan erikoisen muistutuksen kyselytunnin säännöistä.

PEKKA ALAROTU

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 31.10.

Haluatteko rahoillenne
KORKEAN KORON?
9%
Uusi lyhytaikainen veronmaksu-
OBLIGAATIO
VALTIOKONTTORI

Valtiokonttori mainosti obligaatioidensa korkoa loka- ja marraskuussa 1964.

E.-Pohjanmaan hallavahingot esitetään korvattavaksi

Kaksi elokuista hallaa koetteli pahoin Etelä-Pohjanmaan viljelmiä. Pahimmin niistä kärsi peruna ja yksinomaan Ylistarossa on todettu perunan ja viljakasvien osalta n. 2 miljoonan nykymarkan vahingot. Toisaalta todettakoon, että tulvista ja kasvitaudeista maataloudelle koituneet tappiot jäivät vähäisiksi.

Hinnanalennuskorvausta hernekeittosäilykkeistä

Sianlihaa sisältävien hernekeittosäilykkeiden viennistä suoritettavasta hinnanalennuskorvauksesta teki valtioneuvosto päätöksen torstaina. Tämän päätöksen mukaan voidaan viejäliikkeille vietyihin säilykkeisiin käytetystä sianlihasta maksaa hinnanerokorvausta toistaiseksi enintään 1,75 markkaa sianlihakiloa kohden 1. lokakuuta alkaen tapahtuneesta viennistä.

Suomalaistutkijan kehittämä aurinkosieni valloitti amerikkalaiset

Elintarviketutkija Pirjo Mattilan sieni- ja marjatutkimukset ovat kuumaa tavaraa maailmalla. Tutkijan oivallus lisätä viljeltyjen sienien D-vitamiinipitoisuutta otettiin käyttöön Yhdysvalloissa, mutta ei meillä.

KARI SALONEN

Metsäsienet ovat perisuomalaista villiruokaa, jonka terveyttä edistäviä ominaisuuksia ei Pirjo Mattilan mukaan tunneta riittävästi. Mattilan maine maailmalla perustuu sieniartikkelien lisäksi moniin marjojen fenoliyhdisteitä koskeviin löytöihin.

JOKIOINEN (MT)

Erikoistutkija **Pirjo Mattilan** rauhallinen työhuone sijaitsee Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa Jokioisissa. Seinällä on äskettäin postista tipahtanut kunniakirja, jonka mukaan Mattila kuuluu maataloustieteilijänä maailman siteeratuimpien tutkijoiden joukkoon.

Tietotoimisto Thomson Reutersin listaus kattaa kansainväliset julkaisut vuosilta 2002–2012.

Julkaisuissa on viitattu etenkin Mattilan tutkimukseen, joka kertoo viljeltyjen sienien vitamiineista, kivennäisaineista ja fenoliyhdisteistä.

”Siitä voi päätellä, miten vähän sieniä on tutkittu”, Mattila sanoo.

Valohoitoa sienille

Mattila yhdisti perustutkimusta projektiin, jossa haluttiin kohottaa viljeltyjen sienien D-vitamiinipitoisuutta. Herkkusieniä, siitakkeita ja osterivinokkaita pistettiin ”solariumiin” eli valohoitoon ultraviolettilamppujen alle.

Kokeilu onnistui hyvin. Sataan grammaan sieniä saatiin helposti päivän saantisuositusta vastaava määrä D-vitamiinia.

Kotimainen yhteistyökumppani ei sitten jostain syystä halunnut tai uskaltanut ryhtyä soveltamaan tuloksia.

Hiljaiselo päättyi, kun sieniviljelijöiden yhdistys USA:sta otti yhteyttä.

”Vaikka en julkaissut tuloksia, Mushroom Council oli lukenut artikkeleitani ja arvannut rivien välistä, mitä oli tekeillä.”

Menetys Suomelle

Mattila auttoi sikäläiset sienifirmat alkuun ja teki pyynnöstä ensimmäiset analyysit.

Tällä hetkellä muun muassa Dole ja Monterey Mushrooms myyvät valohoidolla vitaminoituja herkkusieniä ja portobelloja.

Menetelmä on otettu käyttöön myös Australiassa ja äskettäin Britanniassa.

”Aurinkosieni olisi ollut kiva nimi Suomessa”, Mattila sanoo.

”Taisimme olla aika lailla aikaamme edellä. Harmittaa vain, että juuri tuon tutkimuksen tulokset jäivät julkaisematta, kun odottelimme innovaatiollemme suomalaista hyödyntäjää. Siinä meni Suomella mahdollisuus olla ensimmäinen.”

Potkua kananmunalle

Kananmunakin voisi olla D-vitamiinipommi, jos Suomessa niin halutaan.

Mattila on tehnyt pitkäkestoisia ruokintatutkimuksia, joiden perusteella yhteen kananmunaan saadaan rehun vitaminoinnilla vaikkapa puolet päivän D-vitamiinitarpeesta.

Kanojen luusto vahvistuisi eivätkä rehukustannukset kasvaisi juuri lainkaan.

Rehuteollisuus ehti kiinnostua tuloksista, mutta se ei riitä. Vitamiinia lisätään jo nyt, mutta määrän kasvattaminen vaatii viranomaisten hyväksyntää EU:ssa asti.

Suuri mutta on suomalaisten kolesteroliperimä. Suomalaisia varjellaan edelleen kananmunan kolesterolilta, vaikka nykytutkimusten mukaan siitä ei ole terveelle ihmiselle haittaa.

”Ilmeisesti pelätään, että vitaminointi lisäisi kananmunien suosiota.”

Valtion ravitsemusneuvottelukunta suosittelee D-vitamiinin lisäystä vain maitotuotteisiin ja margariiniin.

”Ihmettelen, ettei kukaan ole lähtenyt viemään asiaa eteenpäin. Materiaalista ei ole pulaa. On paljon tiedettä arvioinnin tueksi.”

Kirjolohelle myyntivaltti

D-vitamiinin määrä vaihtelee Mattilan mukaan villiruuassa, esimerkiksi kaloissa ja metsäsienissä, yllättävän paljon.

Alustavat tulokset kirjolohiyksilöiden eroista viittaavat siihen, että kyse on perimästä. D-vitamiinipitoisuuksia voitaisiin kasvattaa perinteisen valintajalostuksen kautta.

”Nyt yritetään saada jatkotutkimukselle rahoitusta”, Mattila kertoo. Tavoitteena on kohentaa kotimaisen kirjolohen suosiota.

Mattila pitää lupaavana yhteistyötä Riista-ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanssa. Laitokset yhdistyvät ensi vuoden alussa Luonnonvarakeskukseksi, johon yhdistetään myös Metsäntutkimuslaitos ja tietopalvelukeskus Tiken tilastotuotanto.

Rahoitus kriisissä

Tutkimusten rahoitus on kiristynyt Mattilan mukaan Suomessa katastrofaalisen huonolle tolalle.

Perustutkimukseen ei tahdo enää aueta ainoatakaan rahoituskanavaa.

Perustutkimusta ei tehdä mappeihin pölyttymään. Hyvä esimerkki on yhdessä Kuopion yliopiston (nykyisin Itä-Suomen yliopisto) kanssa tehty tutkimus kasvien polyfenoleista, jotka ehkäisevät monia sairauksia.

Suomalaiset marjat nousivat selkeästi listan kärkeen. 20 parhaimman joukkoon mahtui peräti 16 marjaa. Tuontihedelmiä kannattaa tutkimuksen perusteella vaihtaa kotimaisiin marjoihin.

Mattila on itse ollut tänä vuonna laatimassa puolta tusinaa rahoitushakemusta. Vain yksi hakemus on päässyt jatkoneuvotteluihin.

”Lähes kaikki aika menee tällä hetkellä rahoitushakemusten valmisteluun.”

Villiruualle nostetta

Jos rahoitusta järjestyy, Mattila haluaisi paneutua tärkeimpien metsäsienien terveyttä edistäviin bioaktiivisiin yhdisteisiin. Suomesta voi edelleen löytyä myös merkittäviä lääkesieniä.

Ilman vahvaa tutkimusta ei villiruuan kaupallistaminen Mattilan mukaan etene. Innovaatiot ja tuotteistaminen vaativat tutkimusta tuekseen.

Mattilan viesti rahoituksesta päättäville tahoille on selkeä: ”Älkää leikatko.”

TARJA HALLA

KUKA?

Pirjo Mattila

Elintarviketieteiden tohtori Pirjo Mattila on yltänyt ainoana suomalaisena maailman siteeratuimpien maataloustieteiden tutkijoiden joukkoon.

Tietotoimisto Thomson Reuters on julkaissut eri tieteenalojen eniten siteerattujen tutkijoiden listan viimeksi vuonna 2004.

Päivitetyllä listalla on kaikkiaan 16 suomalaista eri alojen tutkijaa.

Mattila aloitti MTT:n tutkijana 1998 erikoisalanaan luontaiset antioksidantit ja vitamiinit.

Väitöskirjassaan hän kehitti menetelmiä D-vitamiinin määrittämiseen elintarvikkeista.

D-vitamiinia syntyy elimistöön riittävässä auringonvalossa. Saantia täydennetään ruokavaliolla ja pillereillä.

Uutta tietoa kertyy jatkuvasti D-vitamiinin erilaisista terveysvaikutuksista.